NAT/034

SKOGSBRUKSSTRATEGI
(tilläggsyttrande på eget initiativ)

Bryssel den 9 december 1999

YTTRANDE
från
Ekonomiska och sociala kommittén
om
"Europeiska unionens skogsbruksstrategi"

Den 29 april 1999 beslutade Ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 23.2 i arbetsordningen utarbeta ett tilläggsyttrande på eget initiativ om

"Europeiska unionens skogsbruksstrategi".

Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som fick uppdraget att förbereda ärendet, antog sitt yttrande den 16 november 1999. Föredragande var **Seppo Kallio** och medföredragande **Hans-Joachim Wilms**.

Vid sin 368:e plenarsession (sammanträdet den 9 december 1999) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 53 röster för, 7 emot och 7 nedlagda röster:

*

* *

1. **Inledning**

1.1 Ekonomiska och sociala kommitténs initiativyttrande om en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen

1.1.1 Europeiska kommissionen publicerade ett meddelande om en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen den 18 november 1998 som ett svar på parlamentets betänkande på eget initiativ. EU:s ministerråd avgav den 15 december 1998 en resolution – som byggde på kommissionens meddelande – om en skogsbruksstrategi för unionen.

1.1.2 Europaparlamentet avgav det s.k. Thomasbetänkandet om en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen den 31 januari 1997 och använde därmed för första gången den rätt som parlamentet getts i EG-fördragets artikel 138b att avge betänkanden på eget initiativ. I betänkandet bad parlamentet kommissionen att utarbeta ett förslag till en skogsbruksstrategi för Europeiska unionen.

1.1.3 Ekonomiska och sociala kommittén avgav den 24 april 1997 sitt initiativyttrande[1] om skogsbrukets situation och problem i EU och möjligheterna att utveckla skogspolitiken.

1.1.4 Regionkommittén avgav den 19 november 1997 ett yttrande om "Skogsförvaltning, skogsbruk och skogsskydd i EU"[2].

1.1.5 Kommissionen avgav även sitt förslag Agenda 2000 i juli 1997. Förslaget innehöll reformer av EU:s övergripande finansieringsutveckling för åren 2000–2006, förnyelse av jordbrukspolitiken samt omdaning av struktur- och regionalpolitiken. I mars 1998 antog kommissionen lagförslagen i anslutning till Agenda 2000 och hela paketet godkändes den 26 mars 1999 vid toppmötet i Berlin. I dokumentet behandlas skogsfrågor i samband med förordningen om landsbygdsutveckling.

1.1.6 Kommissionen lade den 5 oktober 1999 fram meddelandet "Konkurrenskraften hos Europeiska unionens skogsbruksbaserade industrier"[3].

1.2 EU och den internationella skogspolitiken

1.2.1 Den europeiska skogspolitiska diskussionen har under 1990-talet främst fokuserats på hur man skall definiera och genomföra principerna för ett hållbart skogsbruk. Hållbart skogsbruk definierades 1993 vid den alleuropeiska skogsministerkonferensen i Helsingfors i resolution H1 som *"förvaltning och användande av skogar och skogsmark på ett sätt och i en takt som gör att man kan bibehålla skogarnas biologiska mångfald, produktivitet, förnyelsekapacitet, livskraft och deras potential att nu och i framtiden fylla sina relevanta ekologiska, ekonomiska och sociala funktioner på lokal, nationell och global nivå utan att andra ekologiska system skadas."* Skogsbruk skall vara hållbart i ekonomiskt, ekologiskt och biologiskt, socialt och kulturellt avseende. EU har även aktivt deltagit i utformandet av en internationell skogspolitik. Principerna för en hållbar utveckling och ett hållbart skogsbruk definierades vid FN:s miljö- och utvecklingskonferens i Rio de Janeiro 1992. De skogsbruksprinciper som antogs i Rio har under de senaste åren visat sig vara mycket viktiga även om de inte är rättsligt bindande. Även FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO har varit ett viktigt internationellt skogspolitiskt forum.

1.2.2 Efter konferensen i Rio har de europeiska länderna hållit tre skogsministermöten[4] om skydd av Europas skogar i syfte att främja en tillämpning av Rioprinciperna i Europa. Denna s.k. alleuropeiska process fortgår alltjämt. Efter skogsministerkonferensen i Helsingfors har det i Europa skapats kriterier och indikatorer för ett hållbart skogsbruk. Dessa täcker grundläggande krav på ett hållbart skogsbruk, dvs. såväl ekonomiska och miljömässiga som sociala och kulturella faktorer.

1.2.3 Den internationella skogspolitiska diskussionen fortsatte 1995–1997 i den mellanstatliga skogspanelen IPF (*Intergovernmental Panel on Forests*). IPF:s arbete förs nu till år 2000 vidare i regeringarnas skogsforum

IFF (*Intergovernmental Forum on Forests*). En av IFF-processens viktigaste uppgifter är att skapa ett internationellt rättsligt bindande instrument för skogsfrågor. Ett sådant instrument har en central roll eftersom frågor i anslutning till ett hållbart skogsbruk – t.ex. handel, miljö och finansiering – inte bör behandlas som enskilda, lösryckta ämnesområden. Även i EU:s skogsbruksstrategi konstateras det att gemenskapen understöder inrättandet av ett världsomfattande, rättsligt bindande instrument för förvaltning och bevarande av skogen samt en hållbar utveckling beträffande all slags skog.

1.2.4 Andra utmaningar inom den närmaste framtiden för både den europeiska och den internationella skogspolitiken är bl.a. skogens roll beträffande klimatförändringarna samt att främja trovärdiga skogscertifieringssystem.

1.2.5 I samband med EU:s förhandlingar om en östutvidgning måste man beakta att skogarna i Central- och Östeuropa på lång sikt skall användas på ett ekonomiskt, miljömässigt, biologiskt, socialt och kulturellt hållbart sätt och att unionens skogsbruksstrategi sålunda bör genomföras även i dessa länder.

2. **Europeiska unionens skogsbruksstrategi**

2.1 **Utgångspunkten är ett hållbart skogsbruk och nationell skogspolitik**

2.1.1 Utgångspunkten för EU:s skogsbruksstrategi är den s.k. subsidiaritetsprincipen. Detta innebär att man med hjälp av nationella skogsprogram och nationell skogspolitik kan ombesörja en hållbar förvaltning och användning av skog. Unionen har alltså inte någon gemensam skogspolitik i samma mening som en gemensam jordbrukspolitik. Liksom ministerrådet konstaterar i sin resolution bör skogsbruket och den kommersiella verksamheten i anslutning till detta även i fortsättningen baseras på marknadskrafterna (punkt 14).

2.1.2 Det är mycket viktigt att skogsbruksstrategin bygger på begreppet hållbar skogsförvaltning som det definierats vid ovan nämnda alleuropeiska ministerkonferens. Ett hållbart skogsbruk inbegriper jämvikt mellan ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella verksamheter.

2.1.3 Även om skogsbruksstrategin är mycket välkommen, lämnar den vissa frågor öppna, t.ex. frågan om hur den skall genomföras på kort och lång sikt. Den enda hänvisningen till konkreta åtgärder görs via Agenda 2000. Strategin saknar dessutom både klara utvärderingar och analyser av existerande åtgärder samt framtidsvisioner. Det framläggs inte heller några konkreta förslag till hur nuvarande problem skall lösas, utan det är närmast fråga om en uppräkning av existerande EU-åtgärder inom skogssektorn.

2.1.4 En del av förslagen i kommitténs tidigare yttrande på eget initiativ[5] har beaktats i skogsbruksstrategin. I yttrandet konstaterades dock att tryggandet av skogssektorns intressen i EU förutsätter bl.a. att effekterna på skogssektorn beaktas i all gemenskapspolitik. Dessutom bör samordningen av skogsfrågor i EU väsentligt effektiviseras. Till dessa delar har man inte beaktat kommitténs förslag i skogsbruksstrategin.

2.2 **Gemenskapsåtgärdernas mervärde**

2.2.1 Även om subsidiaritetsprincipen bör respekteras i skogsfrågor, kan man dra nytta av samarbetet på gemenskapsnivå, där detta kan ge ett mervärde i förhållande till de nationella åtgärderna. Inom skogsbruksstrategin ses gemenskapsverksamheten som fördelaktig när det gäller t.ex. verksamhet för landsbygdsutveckling, för skydd av skogar mot luftföroreningar och skogsbränder, för utvecklandet av ett informations- och kommunikationssystem för skogsbruket, för forskning och utveckling samt för utvecklingssamarbetet. Som specifika skogsfrågor presenteras bevarande av skogarnas biologiska mångfald, främjande av ved som en miljövänlig energikälla och som en förnybar naturresurs, att motverka klimatförändringen samt en skogscertifiering som är anpassad till europeiska förhållanden.

2.2.2 Även EU:s deltagande i det internationella samarbetet såväl på alleuropeisk som på global nivå skapar ett

betydande mervärde som ett komplement till nationella åtgärder.

2.2.3 EU:s skogsbruksstrategi behandlar inga skogsindustrifrågor eftersom kommissionens generaldirektorat för företagspolitik har offentliggjort ett eget meddelande[6] om den europeiska skogsindustrin och om hur konkurrenskraften inom denna industrisektor kan förbättras. Kommittén anser dock att det är viktigt att skogsbruket och skogsindustrin samordnar sina respektive verksamheter inom skogssektorn. På detta sätt främjas ur ekonomisk och miljömässig synvinkel så effektivt som möjligt trä och andra skogsprodukter, till exempel kork och kåda, som förnybara och miljövänliga naturresurser och material. Ett exempel på samarbete som ger mervärde kunde vara att det inrättas ett kommunikations- eller informationsprogram, med vilket allmänheten skulle informeras om hur en förnybar naturresurs kan användas i syfte att öka människors välbefinnande. En dylik kampanj skulle exempelvis kunna genomföras i form av ett skogsår inom Europeiska unionen.

2.2.4 För att ett hållbart skogsbruk skall kunna fungera som bas för en konkurrenskraftig europeisk skogsindustri måste skogsbruket även vara en ekonomiskt lönsam verksamhet. Också i den internationella handeln med råvirke skall principerna för ett hållbart skogsbruk och lönsamhet efterföljas.

2.2.5 Skogssektorn är en mycket betydande källa till ekonomisk välfärd och sysselsättning i EU. Enbart skogsindustrin sysselsätter direkt ca 5 miljoner människor. Därför bör unionen främja de allmänna verksamhetsförutsättningarna för hela skogssektorn och säkerställa att skogsbruket spelar en framträdande roll för sysselsättningen även i framtiden. Därmed är det en nyckelfråga att utveckla tjänsteutbudet inom skogssektorn och att trygga industrins förutsättningar att utvecklas. Skogsbrukets betydelse för sysselsättningen begränsar sig inte bara till träförädlingssektorn, utan gäller inte minst även den biologiska skogsproduktionen och andra skogsprodukter än trä. Skogsbruket sysselsätter dessutom skogsarbetare och andra arbetstagare. Ensidiga åtgärder som leder till att antalet arbetstillfällen minskar är att beklaga. Man borde stödja skapandet av nya arbetstillfällen och ombesörja att yrkeskunniga arbetare omskolas.

2.3 **EU:s framtida utmaningar inom skogssektorn**

2.3.1 I EU är 65 % av skogsmarken privatägd och det finns 12 miljoner privata skogsägare. Familjeskogsbrukets centrala ställning i diskussionen om Europas skogar uppmärksammas inte alltid i tillräckligt hög grad. Samverkan mellan enskilda skogsägare är ett viktigt instrument för att åstadkomma balans på marknaden mellan virkesköpare och virkessäljare. Kommittén utgår från att tillämpningen av EU:s konkurrensregler gör sådan samverkan tillåten i alla EU:s medlemsstater. För många familjeföretag inom denna sektor är skogsbruket en viktig ekonomisk verksamhetsform. Skogarnas ekonomiska betydelse och t.ex. virkesmarknadens effektivitet har inte betonats tillräckligt i skogsbruksstrategin. Dessutom domineras marknaden i många länder inom Europeiska unionen av några få stora multinationella företag. Det är viktigt att komma ihåg att ett ekonomiskt lönsamt skogsbruk även främjar mångfalden samt social och kulturell hållbarhet. Tillräcklig lönsamhet inom skogsbruket är en garanti för att alla aspekter på ett hållbart skogsbruk beaktas. Därvid återförs en del av råvirkespriset till åtgärder för att upprätthålla skogarnas ekologiska och sociala balans. Även andra skogsprodukter än trä, exempelvis kork, svamp och bär, är viktiga inkomstkällor.

2.3.2 EU:s skogsbruksstrategi borde tydligare stödja effektiviteten inom och främjandet av handeln med trä och träförädlingsprodukter i enlighet med principerna för ett hållbart skogsbruk. Dessa grundläggande utgångspunkter måste beaktas i de snart aktuella WTO-förhandlingarna om världshandeln. Samma mål måste även beaktas inom skogsbrukssektorn i EU:s utvecklingssamarbete.

2.3.3 Kommittén anser det positivt att skogsbruksstrategin inriktas på att förbättra samordningen av skogsfrågor inom gemenskapen. Konkreta förslag på hur samarbetet kan förbättras saknas dock. Även ministerrådet betonar i sina slutsatser de fördelar som ett effektivt samarbete ger. För närvarande har kommissionen bara några få enheter som är specialiserade på skogssektorn, och behandlingen av skogsfrågor är

uppsplittrad på olika generaldirektorat vid kommissionen. Generaldirektoratet för yttre förbindelser behandlar skogsfrågor med hänsyn till EU:s yttre förbindelser, generaldirektoratet för företagspolitik med hänsyn till industrin, generaldirektoratet för konkurrens med hänsyn till konkurrensen, generaldirektoratet för sysselsättning och socialpolitik med hänsyn till sysselsättningen, generaldirektoratet för jordbruk med hänsyn till utvecklingen av jordbruk och landsbygd, generaldirektoratet för bistånd med hänsyn till utvecklingssamarbetet, generaldirektoratet för miljö med hänsyn till miljön, generaldirektoratet för forskning med hänsyn till forskningen, generaldirektoratet för regionalpolitik med hänsyn till regionalpolitiken och generaldirektoratet för energi med hänsyn till energin.

2.3.4 Redan att genomföra skogsbruksstrategin skulle dock kräva större satsningar på skogssektorn och effektivare samordning mellan de befintliga aktörerna så att frågor rörande en hållbar utveckling inom skogsbruket kan behandlas utifrån ett helhetsperspektiv. Vid kommissionen har dessutom mängden ärenden som kräver särskild skogsbruksexpertis ökat markant under 1990-talet. Till följd av miljö- och utvecklingskonferensen i Rio de Janeiro har skogs- och miljöpolitiken blivit en alltmer internationell fråga. Denna utveckling fortgår i och med att frågor om biologisk mångfald och klimatförändringar blir allt viktigare även inom det skogspolitiska beslutsfattandet.

2.3.5 Ministerrådet betonar också den viktiga rådgivande roll som spelas av den ständiga kommittén för skogsbruk, den rådgivande kommittén för skog och kork och den rådgivande kommittén för gemenskapspolitik i fråga om skogsbruk och skogsbruksbaserade industrier. Dessa organs sakkunskap står till förfogande vid alla åtgärder i skogssektorn som vidtas inom ramen för gemenskapens nuvarande politik. Via de två sistnämnda kommittéerna kan man även försäkra sig om att samtliga synpunkter blir hörda och inlemmade i beslutsprocesserna. Dessa kommittéer bör garanteras tillräckliga verksamhetsmöjligheter.

2.3.6 Skogsbruket i de central- och östeuropeiska länder som ansökt om medlemskap i EU behöver gemenskapens stöd för förvaltning och bevarande av skog samt för en långsiktigt hållbar utveckling av skogsbruket. Problemen utgörs bland annat av miljöfrågornas integrering i skogsbruket samt av utvecklingen av skogsresursernas ägarförhållanden. Gemenskapen bör stödja privat ägande av skogar då detta är motiverat samt därtill öka skapandet av institutionella förutsättningar inom skogsbruket för att främja ett hållbart skogsbruk. Samtidigt bör man dra nytta av skogssektorns betydande möjligheter när det gäller att förbättra sysselsättningen.

2.3.7 De tio länderna i Central- och Östeuropa har en skogsareal på ungefär 34 miljoner ha. Detta skulle utöka unionens nuvarande skogsareal med ca en fjärdedel. Dessutom planerar dessa länder en beskogning av odlingsmark på sammanlagt ca 1,5–2 miljoner ha på lång sikt. Särskilt i Polen och Ungern är beskogningsmålen högt ställda. Man har beräknat att ungefär en tredjedel av skogsarealen i de central- och östeuropeiska länderna kommer att privatiseras, varvid ungefär
3–4 miljoner nya privata skogsbruksenheter skulle uppstå. Därvid skulle de privata skogsbruksenheternas antal inom unionen stiga från 12 miljoner till 16 miljoner.

2.3.8 För närvarande är de central- och östeuropeiska ländernas viktigaste skogspolitiska mål att grunda sammanslutningar för skogsägare, öka utbildningen och kunnandet bland skogsägare och arbetstagare samt höja skogsbrukets effektivitet. Även en mångsidig användning och särskilt en förbättring av den ekologiska och biologiska hållbarheten är viktiga mål. I de central- och östeuropeiska länderna är tiotals procent av skogarna drabbade av luftföroreningar. För att uppnå målen står EU:s program till förfogande. Genom den s.k. SAPARD-förordningen[7] stöds bl.a. skogsvård och beskogning inom jordbruksområden, investeringar i privata skogsbruk samt förädling och marknadsföring av skogsbruksprodukter.

2.3.9 Då man utvecklar företagsverksamhet inom skogs- och trävarusektorn stöter man på strukturproblem eftersom strukturer för privatägande och därmed sammanhängande strukturer saknas. I de central- och östeuropeiska länderna har man redan gjort upp handlingsprogram för verksamheten inom skogssektorn. Man

håller bl.a. på att utveckla stödfonder för att främja privat skogsbruk. Unionens skogsstöd beviljas i hög grad på villkor att det kopplas till nationell finansiering, medan just nationell finansiering är mycket begränsad i vissa länder.

2.3.10 Den snabba ekonomiska utveckling som spås för länderna i Central- och Östeuropa innebär såväl en möjlighet som ett hot för de nuvarande medlemsstaterna. Å ena sidan växer marknaderna snabbt, å andra sidan kan de nya medlemsstaterna förorsaka en smärre chock på unionens trämarknad och inom den arbetsintensiva mekaniska skogsindustrin, eftersom träpriset och arbetskostnaderna fortfarande är låga i de central- och östeuropeiska länderna. En höjning av förädlingsgraden av skogsindustriprodukter, standardisering av produkterna och utnyttjandet av ny teknik utgör dock den närmaste tidens stora utmaningar för dessa länder. Även kostnaderna förväntas stiga.

2.4 **Agenda 2000**

2.4.1 I skogsbruksstrategin konstateras att lagstiftningsramarna för skogsfrågor framför allt bygger på kommissionens Agenda 2000-förslag. I Agenda 2000 behandlas skogsbruket som en del av förordningen om landsbygdsutveckling. Skogen är av stor betydelse för landsbygden och detta måste beaktas i en harmonisk utveckling av landsbygden. Skogen är särskilt viktig för sysselsättningen på landsbygden. Skogsbruket och de små och medelstora skogsbruksföretagen spelar en central roll när det gäller att upprätthålla landsbygdens livskraft. I frågor som rör landsbygdsutveckling bistås kommissionens generaldirektorat för jordbruksfrågor av en s.k. Star-kommitté, där medlemsstaternas skogsexperter endast är representerade om de blivit särskilt kallade till ett sammanträde. Detta ökar ovan nämnda oro för att det saknas ett helhetsperspektiv på skogsfrågor och för en bristande samordning av dessa frågor.

2.4.2 Vad gäller de åtgärder som kommissionen hittills riktat till skogssektorn saknas en heltäckande utvärdering av hur gemenskapsmedel har använts för att stödja skogsbruket – och hur mycket. Det finns inte heller uppgifter om huruvida stödet bidragit till att nå uppställda mål. Ändå öppnar skogsbestämmelserna i Agenda 2000 nya möjligheter för gemenskapsstöd.

2.4.3 Ett allmänt mål är att stödet skall främja en utveckling av skogsbrukets ekonomiska, ekologiska och sociala ställning på landsbygden. En viktig förändring är att möjligheterna ökar att få stöd för beskogning av annan mark än odlingsmark. Möjligheten att få skogsstöd med hänvisning till miljö- och naturvård ökar också. Dessutom kan konventionellt skogsbruk, dvs. skogsvård och avverkning, stödjas bättre än tidigare, på basis av skogsbestämmelserna.

2.4.4 De grupper som kan få skogsstöd har nu utvidgats till att omfatta även kommuner samt skogsägarföreningar. Innan EU utvidgas till de central- och östeuropeiska länderna, borde unionen bedöma hur dessa länders skogsbruk skall integreras i EU:s system.

2.4.5 Man bör eftersträva att använda unionens gemensamma medel så kostnadseffektivt som möjligt. Dessutom konstaterar ministerrådet i sin resolution om skogsbruksstrategin (punkt 14) att den kommersiella verksamheten i anslutning till skogsbruket i första hand bör styras av marknadskrafterna. Kommissionen måste se till att skogsstödet i Agenda 2000 inte snedvrider konkurrensen på skogsproduktmarknaden, vare sig regionalt eller på EU-nivå.

3. **Kyotoprotokollet – klimatförändringen och skogen**

3.1 I Rio de Janeiro undertecknades 1992 även FN:s klimatöverenskommelse som syftar till att avvärja klimatförändringen. Klimatöverenskommelsens mål är att stabilisera koncentrationen av växthusgaser i atmosfären så att mänsklig verksamhet inte skall förorsaka störningar i klimatsystemet. Överenskommelsen trädde i kraft 1994. Det s.k. Kyotoprotokollet, som kompletterar klimatöverenskommelsen, antogs 1997. EU undertecknade protokollet i april 1998. I Kyotoprotokollet förbinder sig såväl industriländer som

utvecklingsländer att minska sina växthusgasutsläpp så att utsläppen totalt minskar med minst 5 % i medeltal i relation till utsläppsnivån 1990. EU:s andel var att minska utsläppen med 8 % från nivån år 1990. Medlemsstaternas miljöministrar kom den 16–17 juni 1998 i Luxemburg överens om den s.k. EU-bubblan, inom vilken medlemsstaterna kan dela upp minskningsbördan på lämpligt sätt. Minskningsförpliktelserna skall uppfyllas under åren 2008–2012, dvs. under den s.k. första pliktperioden. Enligt Europeiska miljöbyrån är de åtgärder som nu vidtagits för att minska utsläppen inte tillräckliga, varför EU måste effektivera åtgärderna inom alla berörda områden.

3.2 Koldioxid är den mest framträdande växthusgasen. Eftersom skogarna binder kol då de växer – och därmed fungerar som kolsänkor – har skogarna också en avgörande roll inom klimatpolitiken. Förutom i träd finns det kol även i jorden. T.ex. kolmängden i de finska skogsmarkerna uppskattas vara nästan tiofaldig jämfört med det kol som binds av träden. Som det konstateras i unionens skogsbruksstrategi kan man via skogarna påverka mängden koldioxid i atmosfären genom att skydda de existerande kolförråden och kolsänkorna, genom att utöka skogsarealen, genom att ersätta fossila bränslen med ved som kommer från skogar som förvaltats hållbart samt genom att ersätta produkter som framställts av icke-förnybara råvaror med träprodukter. Träprodukter, som binder kol för långa tider, spelar en central roll då det gäller att uppfylla förpliktelserna om en utstläppsminskning.

3.3 EU vill för egen del svara på klimatförändringsutmaningen genom att uppmuntra en användning av förnybara energikällor. Målet är att före år 2010 fördubbla andelen förnybar energi av den energi som EU totalt producerar, dvs. från nuvarande 6 % till 12 %. Detta förutsätter bl.a. att användningen av biomassa ökas betydligt inom energiproduktionen. Bioenergins andel i de s.k. nya och skogsdominerade medlemsstaterna Österrike, Sverige och Finland är redan nu tämligen stor (12 %, 18 % resp. 23 %)[8].

3.4 Europeiska kommissionen har också utarbetat ett meddelande om Kyotoprotokollets genomförande.

3.5 I Kyotoprotokollet har man begränsat sig till att granska kolsänkor som påverkas av skogsbruket samt av de förändringar i markanvändningen som människan åstadkommit. Till sådana verksamheter räknas beskogning, återplantering av skog och skogsskövling. Endast åtgärder som vidtagits efter år 1990 beaktas. Genom dessa begränsningar beaktas inte principerna för ett hållbart skogsbruk och det för skogsbruket karaktäristiska långsiktiga tänkandet.

3.6 I Kyoto beslutade man att inte granska bl.a. avverkning. Man lämnade också produkter av trä därhän även om de helt klart fungerar som ett långlivat kolförråd. Avverkning innebär enligt Kyotoprotokollet att det kol som bundits av skogen frigörs på en gång. I verkligheten säkerställer en efterlevnad av principen om ett hållbart skogsbruk att kolbalansen i skogen bibehålls på lång sikt. Vid avverkning överförs kolet till skogsindustriprodukter.

3.7 Det finns ännu mycket att göra för att genomföra Kyotoprotokollet. Ett av de största problemen är definitionen av olika begrepp. De nya krav på skogssektorn som protokollet till dags dato har ställt torde dock kunna efterlevas utan tolkningssvårigheter.

3.8 Den mellanstatliga gruppen för klimatförändringar, IPCC, håller för närvarande på att utarbeta en expertrapport om kolfrågorna i Kyotoprotokollet i syfte att göra den nuvarande situationen klarare. Rapporten, *"IPCC special report on land use, land use change and forestry"*, skall bli klar under våren år 2000. Rapporten skall ge heltäckande översikt över sektorns kolsänkor och -källor.

3.9 I Kyotoprotokollet ingår tre s.k. buffertmekanismer: internationell handel med utsläppsrätt, gemensamt genomförande och mekanismen för ren utveckling. Målen för utsläppsminskning kan nås antingen genom nationella åtgärder eller genom att använda dessa Kyotomekanismer. Med gemensamt genomförande menas en situation där ett i-land investerar i ett projekt för utsläppsminskning i ett annat i-land och själv kan dra nytta av

den minskning av utsläppen som uppstår. Mekanismen för ren utveckling gör det möjligt för industrin och u-länderna att sinsemellan genomföra projekt för minskning av utsläpp. Detaljerna beträffande hur buffertmekanismerna skall genomföras kommer att preciseras i expertrapporten från den mellanstatliga gruppen för klimatförändringar. Det är ännu oklart om t.ex. utsläppshandeln skall begränsas. Man måste se till att skogsindustriföretagens trädplantager i u-länderna inte i framtiden snedvrider konkurrensen på trämarknaderna med hjälp av offentliga stöd eller liknande.

4. **Skogscertifiering**

4.1 **Grunderna för skogscertifiering**

4.1.1 Under hela 1990-talet har skogssektorn stått inför de växlande utmaningar som problematiken kring en hållbar utveckling skapar. Ett svar på dessa utmaningar har sedan början av årtiondet varit att utveckla olika certifieringssystem som styrs av marknaderna och bygger på frivillighet.

4.1.2 Med skogscertifiering avses ett förfarande då en oberoende tredje part beviljar ett intyg, dvs. ett certifikat, över att skogen förvaltas och används på ett hållbart sätt i enlighet med överenskommen standard. Med hjälp av skogscertifiering kan man informera konsumenter och kunder om att den träråvara som använts i de köpta produkterna kommer från skogar som förvaltats och använts på ett hållbart sätt. Certifiering är ett marknadsbaserat sätt att främja ett hållbart skogsbruk och att tillfredsställa kundernas behov. Då man gör upp ett skogscertifieringssystem bör man respektera principerna om frivillighet, trovärdighet, öppenhet, kostnadseffektivitet och icke-diskriminering.

4.1.3 En hållbar användning av skog har långa traditioner i Europa. En sträng lagstiftning och ett mycket brett spektrum av skogspolitiska instrument utgör därför den bästa garantin för ett hållbart skogsbruk och en hållbar användning i olika länder. I Europa kan skogscertifieringen när den är som bäst uppmuntra konsumenterna att kräva produkter vars träråvara härstammar från hållbart förvaltade skogar. Därför främjar certifieringen hållbart skogsbruk och därmed även marknadsföringen av träprodukter.

4.1.4 EU har en viktig roll i att främja användning av trä och andra skogsprodukter framför andra konkurrerande material. Med hjälp av ett hållbart skogsbruk kan vi hindra att träprodukterna ersätts av mindre miljövänliga material såsom aluminium eller plast. Många konsumenter kopplar inte samman användningen av plast med oljeborrning eller stålindustrin med gruvverksamhet, vilket innebär att miljöeffekterna av nämnda produkter inte heller nödvändigtvis beaktas.

4.2 **Befintliga skogscertifieringssystem**

4.2.1 Forest Stewardship Council (FSC) är en internationell organisation som grundades av miljöorganisationerna år 1993 i Mexiko. FSC består av tre kamrar i vilka ekonomiska och sociala intressen samt miljöintressen är representerade. FSC certifierar inte själv skog, utan dess uppgift är att främja tillämpningen av FSC:s principer och kriterier samt lokalt uppgjorda standarder inom skogsbruket, att auktorisera certifieringsorgan och att övervaka de auktoriserade certifieringsorganens verksamhet och användning av FSC-märkningen. FSC har globalt spelat en central roll i utvecklingen av skogscertifiering.

4.2.2 I augusti 1998 startade dessutom ett s.k. alleuropeiskt skogscertifieringsprojekt (PEFC). Projektet bygger på slutsatserna från de europeiska skogsministermötena i Helsingfors 1993 och Lissabon 1998. PEFC:s mål är att skapa ett internationellt trovärdigt skogscertifieringssystem för de certifieringssystem som utvecklas i olika länder samt ett system för ömsesidigt godkännande av dessa. PEFC definierar och uppställer de grundkrav och verksamhetsprinciper som varje lands certifieringssystem med sina resp. standarder måste uppfylla för att få delta i PEFC-systemet. Certifieringssystemet avses skapa ett system som lämpar sig för familjeskogsbruk i liten och medelstor skala.

4.2.3 Systemet har utvecklats av representanter för familjeskogsbruk, kommunalt och statligt skogsbruk, industrin och handeln i 17 europeiska länder. USA, Kanada, Malaysia och Australien har även deltagit i processen som observatörer. Miljö- och konsumentorganisationer samt fackförbund har även inbjudits till en öppen diskussion med representanter för PEFC. Verksamheten inom PEFC-systemet inleddes i juni 1999. Målet för systemet är att bidra till positiva sysselsättningseffekter även inom skogssektorn.

4.3 **EU:s roll inom skogscertifieringen**

4.3.1 Skogscertifieringen behandlas även i skogsbruksstrategin för EU som ett särskilt område inom skogsfrågorna. I skogsbruksstrategin konstateras att kommissionen förhåller sig positiv t.ex. till utvecklandet av det ovan nämnda alleuropeiska systemet för skogscertifiering.

4.3.2 Det kan även bli fråga om samarbete i skogscertifieringsfrågor på gemenskapsnivå om medlemsstaterna så önskar. Det faktum att arbetet med det alleuropeiska skogscertifieringssystemet framskridit så snabbt visar att den europeiska skogssektorn är villig att samarbeta i syfte att främja ett hållbart skogsbruk och marknadsföringen av träprodukter. EU bör säkerställa att de certifieringssystem som används inom unionen följer principerna för fri handel och att certifieringssystemen är genomblickbara och opartiska. Miljöcertifieringssystemen har realistiska möjligheter att lyckas på marknaden endast om de godkänns av konsumenterna och andra intressegrupper.

5. **Slutsatser**

5.1 Kommittén beklagar att EU:s skogsbruksstrategi inte omfattar tillräckligt konkreta utvärderingar och analyser av problem och gemenskapsåtgärder som vidtagits inom skogssektorn. Kommittén efterlyser också klarare mål för framtiden, vilka beaktar EU:s utvidgning österut och en utveckling av den övriga skogssektorn.

5.2 Kommittén ser positivt på att skogsbruksstrategin bygger på subsidiaritetsprincipen samt på begreppet ekonomiskt, ekologiskt och biologiskt, socialt och kulturellt hållbart skogsbruk.

5.3 Kommittén påminner om att skogssektorn är en viktig sysselsättningskälla i EU. Unionen bör sålunda främja genomförandet av skogsbruksstrategin och i synnerhet användningen av trä som ett förnybart och miljövänligt material i syfte att förbättra sysselsättningsläget i unionen. En nyckelfråga är att trygga utvecklingen av tjänster inom skogssektorn samt industrins utvecklingsförutsättningar.

5.4 Kommittén anser det vara av största vikt att Europeiska kommissionen stärker sina insatser i skogssektorn i frågor där man på gemenskapsnivå kan få ut ett mervärde genom att stödja de nationella åtgärderna.

5.5 Kommittén anser att kommissionen måste genomföra en betydande effektivisering av samordningen av skogsfrågor mellan de olika generaldirektoraten för att frågor i anslutning till en hållbar utveckling för skogen skall kunna behandlas på ett integrerat sätt. Den nya kommissionen bör stärka och intensifiera behandlingen och samordningen av skogsfrågor med tanke på skogens snabbt ökande betydelse som ett av de viktigaste delområdena med avseende på en hållbar utveckling. Skogssektorn spelar en viktig roll för unionens ekonomiska, sociala och miljömässiga utveckling.

5.6 Kommittén framhåller skogssektorns positiva inverkan på sysselsättningen framför allt på landsbygden. Ett hållbart skogsbruk bidrar också till en balanserad utveckling av landsbygden.

5.7 Kommittén anser att Europeiska kommissionen skall försäkra sig om att det nya stöd som ges skogsbruket genom Agenda 2000 inte snedvrider konkurrensen på trämarknaden, vare sig på lokal nivå eller gemenskapsnivå. Kommittén kräver att man noga följer upp hur de här stöden används och hur gemenskapens medel används.

5.8 Kommittén anser det vara viktigt att kommissionens meddelande om unionens skogsindustri och dess konkurrenskraft, som offentliggjorts av generaldirektoratet för företagspolitik, ligger i linje med skogsbruksstrategin. Ett lönsamt och hållbart skogsbruk är förutsättningen för en konkurrenskraftig skogsindustri.

5.9 Kommittén påminner om att EU såväl på nationell nivå som på gemenskapsnivå skall svara mot de krav som ställts till följd av klimatförändringen, t.ex. genom att främja användningen av förnybara energikällor samt användningen av trä och andra skogsprodukter.

5.10 Unionen skall säkerställa att principerna för ett hållbart skogsbruk följs vid tillämpningen av det s.k. Kyotoprotokollet. Kommittén påminner om att skogsindustriprodukterna fungerar som en långvarig kolsänka. EU bör också på ett effektivare sätt informera medlemsländerna om möjligheterna att använda s.k. buffertmekanismer.

5.11 Kommittén påminner om att skogscertifiering vid sidan av ett brett spektrum av skogspolitiska instrument endast är ett sätt att kvalitetsmärka ett hållbart skogsbruk och därigenom främja marknadsföringen av träprodukter. EU bör säkerställa att de certifieringssystem som används inom unionen beaktar principen om fri handel och är frivilliga, genomblickbara, opartiska och kostnadseffektiva.

5.12 Kommittén förutsätter att EU noggrant följer upp utvecklingen inom skogsbruket och därmed sammanhängande verksamheter i de central- och östeuropeiska länderna, samt att EU regelbundet analyserade möjligheter, hot och utmaningar som de nya medlemsstaternas anslutning till unionen innebär. Dessa bedömningar skall baseras på slutsatserna från den alleuropeiska skogsministerkonferensen i Helsingfors om ett hållbart skogsbruk.

5.13 Kommittén anser att EU med kraft skall driva på inrättandet av ett världsomfattande, rättsligt bindande instrument för förvaltning, bevarande och hållbar utveckling vad gäller all slags skog. Instrumentet bör beakta de skogsbruksprinciper som antogs i Rio de Janeiro.

5.14 Kommittén kräver att EU aktivt deltar i den internationella skogspolitiska diskussionen och i beslutsfattandet bl.a. vid IFF-förhandlingarna och i FAO.

5.15 Kommittén anser det viktigt att principerna för ett hållbart skogsbruk beaktas då internationell handel i samband med skogssektorn diskuteras i framtida WTO-förhandlingar.

Bryssel den 9 december 1999

Ekonomiska och sociala kommitténs ordförande	Ekonomiska och sociala kommitténs generalsekreterare
Beatrice Rangoni Machiavelli	Patrick Venturini

*

* *

OBS! Bilaga följer

BILAGA
till
Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande

Följande ändringsförslag avslogs men fick minst en fjärdedel av rösterna:

Punkt 2.2.1

Ändra första meningen enligt följande:

> "Även om subsidiaritetsprincipen bör respekteras i skogsfrågor, *vill kommittén framhålla att ett samarbete bör eftersträvas på EU-nivå eftersom man därigenom kan nå bättre resultat än genom enbart nationella åtgärder.*"

Motivering

Det är av stor vikt att man samarbetar i skogsfrågor på EU-nivå och detta måste framhållas i yttrandet.

Resultat från omröstningen:

Ja-röster:	29
Nej-röster:	30
Nedlagda röster:	3

Punkt 2.3.7

Ersätt den tredje meningen med följande:

> *"Det är mycket viktigt att man fortsätter att främja ett hållbart skogsbruk. Eftersom privatpersoner, staten och andra naturskyddsföreningar ansvarar för skogsförvaltningen är det viktigt att man inom EU upprättar en ram för frågor som rör en ansvarsfull skogsförvaltning."*

Innehållet i den sista meningen i punkt 2.3.7 bör tas upp i en separat punkt.

Motivering

Det är inte EU:s sak att påpeka att privat ägande av skogar bör stödjas. Utöver privatpersoner ägnar sig även andra organisationer inom EU åt ansvarsfull skogsförvaltning.

Resultat från omröstningen:

Ja-röster:	27
Nej-röster:	35
Nedlagda röster:	2

---

1 CES 476/97 (EGT C 206, 7.7.1997).

2 CdR 268/97 fin (EGT C 64, 27.2.1998).

3 KOM(1999) 457.

4 Ministermötena i Strasbourg 1990, Helsingfors 1993 och Lissabon 1998.

5 Se fotnot 1.

6 Se fotnot 3.

7 Rådets förordning 1268/99 av den 21 juni 1999; EGT L 244, 16.9.1999, s. 64.

8 Källa: KOM(97) 599 slutlig (26.11.1997).

- -

- -

CES 1138/99 FI-IT/SB-HF-(MK)-Sv/HK-JN-MK-PH/ar-gbs …/…

CES 1138/99 FI-IT/SB-HF-(MK)-Sv/HK-JN-MK-PH/ar-gbs

CES 1138/99 FI-IT/SB-HF-(MK)-Sv/HK-JN-MK-PH/ar-gbs …/…

CES 1138/99 FI-IT/SB-HF-(MK)-Sv/HK-JN-MK-PH/ar-gbs …/…

CES 1138/99 annexe FI-IT/SB-HF-(MK)-Sv/HK-JN-MK-PH/ar-gbs